

ALPSKÝ VĚSTNÍK

— ORGÁN —

ČESKÉHO ODBORU SLOVINSKÉHO ALPSKÉHO DRUŽSTVA

ALPSKÝ VĚSTNÍK vychází prvního dne každého měsíce, vyjímaje červenec, srpen, září, říjen, a zasílá se členům českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok 3 K, pro členy klubů turistických 2 K. — Věstník vydává český odbor slov. alpského družstva řízením Dra. Bohuslava Franty na Smíchově, Ferdinandovo nábřeží č. 12, a Dra. Viktora Dvořského v Praze, Lipová ul. č. 14. — Dopisy týkající se administrace Alpského Věstníku buďtež adresovány: Praha-III., č. p. 176. — Zakládající členové odboru platí 60 korun jednou pro vždy. Skuteční členové platí ročně 6 korun (první rok kromě toho 2 koruny zápisného). Příspěvky peněžité zasílají se českému odboru slov. alp. družstva v Praze—III. 176

ČÍSLO 1.

LISTOPAD 1911.

ROČNÍK XIV.

Splacený a kciový kapitál

K 60.000.000 —

Rezervní a pojistné fondy

okrouhle K 16.000.000 —

Číslo telefonu 225 Bursovni t lefon čís. 876.
Průmyslové a hypotekární oddělení telefon č. 3837.
Železářské oddělení telefon č. 4212, skladiště č. 4175.

ŽIVNOSTENSKÁ BANKA PRO ČECHY A MORAVU V PRAZE

(založena roku 1868).

Centrála v Praze, Na Příkopě čis. 30, ve vlastním paláci.

FILIÁLKY: v Brně, Českých Budějovicích, Jihlavě,
Krakově, Lvově, Mor. Ostravě, Olomouci, Par-
dubicích, Plzni, Prostějově, Táboře, Terstu a
ve Vídni I., Ferrengasse 12.

Banka obstarává veškeré obchody bankovní,

na př.: eskont, koupí a prodej cenných pa-
pirů, pojišťování losů, **pověřovací listy**,
úvěr kauční, rembouršní; přijímá vklady na
knížky, pokladni. poukázky a běžný účet atd.

Oddělení hypoteční: poskytuje půjčky
samosprávným korporacím, závodům prů-
myslovým a obchodním; **vydává 61 20 o dlužní
úpis, skýtající bezpečné a výhodné uložení peněz.**

Oddělení průmyslové a lihové.

Komisionářský prodej cukru.

— Obchod železem, melasou a škrobem. —

Bezpečnostní schránky:

Lombardní ústav.

Oddělení pro americké záležitosti.

TELEFON 1361.

Továrna na železný a mosazný nábytek. Zařizování nemocnic.

TULKA, ROZTOČIL & ŠULC, PRAHA, PŘÍKOPY 12 (Palác Sylva-Tarouca).

TULKA, ROZTOČIL & ŠULC, PRAHA, PŘÍKOPY 12 (Palác Sylva-Tarouca).

Mosazné postele.
Mosazné mycí stoly.
Mosazné noční stolky.
Mosazné stojany na šaty.

Mosazné dětské postýlky.
Polomosazné dětské postýlky. Moderní železné dětské postýlky, dětské vozíky.

Železné postele, železné mycí stoly, železné noční stolky, stojany na šaty, moderní třídílné zástěny ke kamnům.

Tulka, Roztočil & Šulc
Příkopy č. 12, (palác hraběte Sylva-Tarouca)

Sklad jemných anglických moltonových pokrývek na koně. Zahradní nábytek, židle, stoly, lavice, zahradní stany, verandy každého druhu zhotovují se dle zvláštních výkresů.

Sklad kobereců všech druhů, moderní dessin v odměřených kobercích každé jakosti jakož i bohatý sklad ručně vázaných a orientálských kobereců, záclony nejmodernějšího provedení, soukenné, hedvábné mohair, krajkové záclony, story bonne-femme, brise-bise, výhradně francouzské a švýcarské výrobky flanelové, prošívání přikrývky, cestovní pokrývky, cestovní plaidy, pokrývky pro automobily.

Cenníky a rozpočty zdarma a franko.

TELEFON 1361.

ALPSKÝ VĚSTNÍK.

ROČNÍK XIV.

(LISTOPAD 1911 — ČERVEN 1912.)

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉHO ODBORU SLOV. ALP. DRUŽSTVA.

1912.

O B S A H.

(Značka římská znamená číslo, arabská stránku.)

1. Samostatné články.

- Alpistická činnost Ed. Whympera. J. Z. R. VI. 90.
 Bez vůdce a bez cesty. J. J. VIII. 119.
 Der Hochtourist III. 4. vyd. 1911. II. 25.
 Etna. Dr. V. Dvorský IV. 50.
 Kamník. Napsal O. S. I. 11.
 Konc. Vzpomíná dr. J. Čermák III. 34, IV. 54.
 Kučki Kom. Dr. Viktor Dvorský I. 8, II. 17.
 Ledovce v Julských Alpách VII. 101.
 Lorenc Potočník. Vzpomíná dr. K. Chodounský. VIII. 113.
 Mont Cervin před rokem 1800 VII. 106.
 Našemu členství III. 33.
 Několik poznámek k nomenklatuře Mangartské skupiny.
 Píše dr. H. Tuma. II. 22, III. 36.
 Okno Prisojniku. Vzpomíná dr. J. Čermák. I. 1.
 Orjen. Napsal Frant. Vitásek. III. 39.
 Přes východní hřeben Mangartu bez vůdce. Píše dr. Jiří Čermák V. 68, VI. 81.
 Scesaplana na jaře 1911. Píše J. Scheiner. IV. 57, V. 65.
 V Alpách Apuanských. Píše dr. Viktor Dvorský. VI. 83, VII. 97. VIII. 117.
 Vysílení. Ref. dr. K. Chodounský. VIII. 124.
 Ze vzpomínek horolezců před r. 1880. VII. 103. VIII. 125.
 Zpráva o činnosti českého odboru Slovinského Alpského Družstva za rok 1911. IV. 49.

2. Zprávy ze Slovanských Alp a Přimoří.

- Automobilová spojení na Goricku IV. 61, VII. 107.
 Balon v Julských Alpách V. 76.
 Bled VI. 91.
 Česká chata I. 13, II. 27, IV. 60, VII. 107.
 Chata na Vršci III. 44, VI. 91. VIII. 128.
 Ignacij Šijanec IV. 60.
 Jerebica VI. 92.
 Jezero I. 13, III. 44, VII. 91, VII. 107.
 Koritnická chata I. 13, VI. 91.
 Kranjska Gora I. 14, II. 29, IV. 61, VI. 91, VII. 107.
 Krn VII. 108.
 Lorenc Potočník VII. 107.
 Montáž II. 29.
 Návštěva chat II. 28.
 Neštěstí na Stolu VII. 108.
 Nové chaty III. 46.
 Nové tury II. 28, III. 45.
 Oesterreichische Alpenzeitung IV. 61.
 Okno Prisojniku III. 45.
 Opatija IV. 62, VI. 92, VI. 93.

Punat VIII. 127.
Paroplavba VI. 93, VII. 108.
Rab VII. 108.
Saviňské Alpy I. 13, II. 27, II. 28, III. 44, V. 76.
Sněžník II. 29.
Sveta Lucija V. 77.
Triglavská skupina II. 28, II. 29, V. 76.

3. Zprávy z ostatních hor a různá sdělení.

Cizí spolky IV. 63, VI. 94, VIII. 128.
Dráhy III. 47, V. 77, VI. 93, VII. 110.
Eduard Whymper I. 15, IV. 63.
Emil Levasseur II. 30.
Himalaje VI. 94.
Horské chaty I. 15, II. 30, V. 78, VI. 94.
Museum v Bernu VI. 93.
Sněhové poměry a sport lyžařský VII. 110.
Tendopolis I. 15.
Umělé pomůcky III. 47, V. 78.
Villaggio alpino I. 15.

4. Literatura.

Atlas photographique des Formes der Relief Terrestre IV. 62.
Bohuslav, Turistův zákoníček VIII. 128.
Dalmatic und das österreichische Küstenland VI. 93.
Fučik, Přímoří a Dalmatsko VII. 109.
Monti e poggi toscani I. 14.
Planinski Vestník III. 46.
Praktická učebnice jazyka slovinského III. 46.
Průvodce po Bosně a Hercegovině II. 30, VII. 108.
Sborník české společnosti zeměvědné V. 77.
Tille, Roncesvalles. VII. 109.
Zeitschrift des Deutschen und österr. Alpenvereins II. 30.

5. Zprávy spolkové.

Nové odbory II. 31, VII. 110.
Úmrtí. (Alois Štěpán, Vojtěch Filipovský). VIII. 128.
Valná hromada českého odboru V. 78.
Večery odboru I. 15, II. 31, III. 47, IV. 63, V. 78, VI. 94.

ALPSKÝ VĚSTNÍK

ORGÁN

ČESKÉHO ODBORU SLOVINSKÉHO ALPSKÉHO DRUŽSTVA

ALPSKÝ VĚSTNÍK vychází prvního dne každého měsíce, vyjímajíc červenec, srpen, září, říjen, a zasílá se členům českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok 3 K, pro členy klubů turistických 2 K. — Věstník vydává český odbor slov. alpského družstva řízením Dra. Bohuslava Franty na Smíchově, Ferdinandovo nábřeží č. 12, a Dra. Viktora Dvorského v Praze, Lipová ul. č. 14. — Dopisy týkající se administrace Alpského Věstníku buďtež adresovány: Praha-III., č. p. 176. — Zakládající členové odboru platí 60 korun jednou pro vždy. Skuteční členové platí ročně 6 korun (první rok kromě toho 2 koruny zápisného). Příspěvky peněžité zasílají se českému odboru slov. alp. družstva v Praze 176-III.

ČÍSLO 1.

LISTOPAD 1911.

ROČNÍK XIV.

Okno Prisojniku.

Vzpomíná dr. J. Čermák.

Když jsem v druhé polovině srpna zavítal do Kranjské Gory, připadal jsem si tak trochu jako sirotek. Žádný z obvyklých mých společníků horských tur mi nevyšel, vsťífc. Pohoda jako na vzdor byla dokonalá, ani jediný mráček nekalil oblohu, hory denně z rána i na večer se v lehkém zamlžení mírně zardívaly a přímo zvaly k návštěvě; bylo by přece hřfchem, aby alpská výzbroj odpočívala nečinně za tak krásných dnů. Napsal jsem do Jezera lístek, na Bled zajel jsem osobně, do Trenty jsem vyslal posla, a následkem toho 22. srpna 1911 večer byla obvyklá „redakční výprava“ u kulatého stolu v „Razoru“ pohromadě přichystána k velkým činům.

P. dr. B. Franta a p. MUC. K. Hlava souhlasili s mým návrhem, abychom zítra podnikli výstup severozápadní stěnou Prisojniku do pověstného Okna, a Komac již dávno odvykl v něčem odporovati našemu ujednání, než aby namítal, že túru tu dosud nezná. Večer jsme spravedlivě mezi sebou rozdělili proviant, a ráno, pět minut po schůzce, jež určena na 5 hod., jsme již opustili tichou Kranjskou Goru a ubírali se vozovou cestou do údolí Velké Pišnice. Hory se rděly v paprscích vycházejícího slunce. Za Razorem a Prisojníkem stály na čisté obloze klidně malé, bílé obláčky. Zdály se mi býti předzvěstí nepohody; ale Komac mne upokojil, že obláčky ty značí pouze, že vane vítr od hor — z rána tedy dobré znamení. Pěkně upravená vozová cesta, směřující k Vossově chatě a na Vršec, byla nám vůdcem až na lučiny, které se prostírají asi v polovině stráně, stoupající k sedlu. Tu teprve odbočili jsme vlevo, mírně sestupující do divokého koutu pod stěny Prisojniku, do Suhe Pišnice. Bludištěm balvanů prošli jsme až k sněhovému poli, kde vodní proud, tryskající z pod firnu, poskytl nám vhodnou příležitost k posnídání (7:08 hod. — 7:35 hod.).

Sněhové pole vyplňuje strmé zákoutí mezi ohromnými stěnami jednak Prisojniku, jednak prvé z věží, kterými massiv hory se níží k severu. Horní konec sněhu připíná se k vysokému, hladkému stupni, přes který se vrhá se zoufalou odvahou mohutný vodopád, odtok vyššího, horního stupně zákoutí. Před lety s Dr. Dvorským za vedení Tožbara vyhnuli jsme se překážce, zabočivše v levo do stěn věže, a dostihli jsme onoho horního patra velkou oklikou a značnou ztrátou výšky. Obhlížíme terrain a s radostí vítáme Komacovu nabídku, že se dostaneme, chceme-li, v pravo stěnou Prisojniku také a bez oklik na ono horní poschodí firnového koutu. Mjíme tedy místo, kde jsme r. 1905 zabočili v levo ven ze sněhoviště, a stoupáme po tvrdém firnu až k velkolepé příční trhlině, přerušující úplně jeho kontinuitu. Lano pomohlo nám na vhodném místě sestoupiti ledovou stěnou v pravo do boku příhorní štěrbině a ledový most převedl nás na ssutkovou římsu, nevelkou sice, ale dostačující, abychom na ní zaměnili kované boty lezeckými střevíci.

Komac navázal zatím jednoho z účastníků na konec lana a vystoupiv vzhůru pokud provaz stačil, dal povel k zahájení lezecké tury methodou, osvědčenou již na našich víceletných výpravách. Drží totiž s navázaným lano napjato, a tobo pak volně přidržují se při překonávání obtížných míst druzí členové výpravy — asi jako drátěného lana, připevněného na upravené stezce. Způsobem tím ušetří se velice mnoho na čase, neboť možno jednak vždy užití celé délky lana, jednak není třeba zdržovati se neustálým navazováním a odvazováním; doporučuji s dobrým svědomím naši alpické obci k následování. Úkol vázaného, tedy posledního člena výpravy převzal dr. Franta; Hlava a já, jako střední „nevázaní“ členové expedice předstihovali jsme se proto navzájem, abychom jej nemusili nechat dlouho čekat. A tak šlo to bystře a vesele do stěny. Kolmý komín vzhůru, šikmý komín v pravo — dohromady tak asi 50 m od nástupu — a již jsme se přistihli, sedíce obkročmo s Hlavou na skalním výčnělu jako na koni, že naše nohy visí do povážlivé propasti, která během několika minut výstupu pod námi vyrostla do závrtné hloubky. A když k nám přibyl na žandarm i poslední člen, mohli jsme se ve třech diviti, jak Komac překonává následující mělký komín, rozvírající se nad propastí; stoupal jím klidně, stejnoměrně vzhůru, jako by šel po schodišti. My ovšem opakovali jeho výkon s menší elegancí a více méně po čtyřech. Před kolmou stěnou, kde komín končil, přešli jsme v pravo na skalní stupeň zavlažený tenkým praménkem vody, která nás příjemně osvěžila a posílila na další pochod. Stupeň změnil se brzy v římsu a za krátko v pouhou výduf pod stěnou — takřka v „ležatý komín“ — těsný a úzký, připomínající silně „hudou stezu“ na Mangartu, avšak ve vydání mnohem zostřenější, užší a obtížnější. Lezl jsem tedy po vzoru Komacově, bokem ke stěně, více jak $\frac{2}{3}$ těla vykloněn do propasti, a tlumok, zachytávající se o skalní výčněly tropil samou

neplechu; ale přece jsem se dostal šťastně ke Komacovi, který mi ochotně potvrzoval, že je to „mejhu preozko“ (trochu příliš úzké). Hlava a dr. Franta, vidouce moje potíže s tlumokem, obrátili se raději a rozumněji obličejem ke skále, tlumokem nad propast a překonali obtížné místo mnohem snáze.

Ještě krátké šplhání snadným skalím a byli jsme na zelené římsce, vedoucí horizontálně v levo, k hornímu kraji vodopádu, tedy nad stupněm, oddělujícím spodní a horní sněhoviště. Ovšem vyhráno dosud nebylo, neboť schůdná římsa brzy přestala a pouze úzká, hladká lišta dovedla nás nad vodopád. Voda prodrala si skalami hluboké koryto hladkých stěn a strmých skoků; proto volíme raději k další cestě protější pilíř, zdvihající se do výše za vodopádem. Pilíř byl poněkud hladký a na prvý pohled skoro nemožný, ale „naší methodou“ dostali jsme se přece přes ohlazené boky na jeho hřbet, kde bylo již možno stoupati bez obtíží mezi klečí a skalinami. Nemilé bylo, že sněhové pole — druhé patro již — leželo nyní pod námi a od něho odděloval nás vysoký, hladký stupeň. Po trojím bezvýsledném rekognoskování pustili jsme se s úspěchem nevzhlednou, šikmou trhlinou stěny dolů. Na kraji sněhu obuli jsme zase kované boty a kráčeli napříč ne příliš strmým, ale zledovělým firnem do zvětralé, stupňovité skály protějšího břehu zákoutí.

Bylo jedenáct hodin dopoledně, když jsme se octli na počátku širokých „spodních“ říms Prisojniku. Usedli jsme u několika zkomolených, zakrsilých modřínů k potřebnému oddechu (11⁰⁰ h—11³⁰ h); ale v nejlepší oddávání se lenosti překvapilo nás nepříjemně několik studených dešťových krůpějí. Aha, ranní obláčky přece nebyly tak nevinné! — Zdvihli jsme se rychle k další cestě; obloha byla mírně zachmuřena, trhlinami v oblacích prosvítalo slunce a vrhalo místy jasné světelné skvrny na temné zabarvené lesy údolí pod námi. Bylo nutno počítati s možným obrátem počasí a proto zrychlit tempo pochodu. Stopami kamzičí stezky při spodním okraji strmé římsy Prisojniku kráčeli jsme těsně nad modravou propastí Suhe Pišnice dolů a vzhůru na druhý pilíř římsy, porostlý travinami. Římsu tuto bylo by možno sledovati dále až pod Okno, ale Komac, patrně z důvodů, aby ušetřil na čase, radil k „extempore“ šikmo vzhůru stěnou, směrem přímo do Okna. Přes prvý stupeň skal přelezli jsme ještě v botách, pak vzali jsme zase raději krpce. Mělkým, strmým komínem šlo to ostře, ale dobře vzhůru; nad ním jedinou možností postupu poskytovala ostrá hrana, po níž jízmo — pravý „cheval royal“ — vysoukali jsme se do výše. Následující úzký komín, kde pro možné nebezpečí pádu kamenů zaměnili jsme na chvíli na radu Komacovu pořádek a byli s Hlavou před partii Komac-dr. Franta, vyvedl nás na travnatý vrchol pilíře.

Odtud rozvíral se široký výhled do stěny Prisojniku, a jediným pohledem bylo možno přehlédnouti celou stěnu, jež nás dělila od zákoutí, korunovaného temněčerveným jícnem Okna. Málo vá-

bivá vyhlídka objevila se nám úzké, jakž takž schůdné římsy až ke strmému pilíři; ale jeho kolmé stěny, zoufale spadající od hřebene až někam k spodním římsám, či snad ještě do větší hlubiny, zastavovaly jako nepřekonatelná barriera přechod k Oknu. Komac vida naše rozpaky nabídl se, že půjde sám napřed, aby z blízka ohledal, zda pilíř možno překonati. Usedáme k oddechu a tři páry očí sledují Komace, jak volným sice, ale stejnoměrným tempem stoupá šikmo vzhůru po římsách k pilíři, stále se vzdaluje, stává se menším a menším; konečně dospěl k pilíři, spíše podoben malé loutce, tratící se v obrovských, bezohledně vztyčených stěnách. Ale malá loutka jeví také bezohlednost. Stejným tempem jako dříve po strmých římsách, vkročila do kolmé stěny pilíře, do obrovské stěny propasti a stoupá dále odměřeným, volným krokem v před, napříč pilířem. Naše trojice již nesedí klidně, neodpočívá, stojíme všichni tři pozorující s napjetím a rozechvěním koncertní výkon horala; mimoděk z úst toho neb onoho jednotlivce v rozčilení vyklouzlo kusé slovo, poznámka, epitheton ornans, mající za účel charakterisovati stupeň našeho obdivu. Komac, kdyby byl slyšel a rozuměl těmto epithetům (chláp „držá, sprostá a nestydatá“ atd.), byl by právem mohl na nás asi vznésti žalobu pro urážku na cti — ale v tomto posvátném okamžiku nikomu z nás ani na mysl nepřišlo urážeti, nýbrž per absurdum dáti na jevo nejvyšší údiv, nadšení a spokojenost.

A Komac přešel. Odložil tlumok a volá, abychom šli za ním, že passáž je možná. Následujeme tedy, pokud dovedeme, přes zvětralé, vratké a úzké římsy vzhůru směrem, kudy se ubíral dříve vůdce. Hlava jde v čele; dr. Franta a já společně transportujeme lano, které nám Komac dole zanechal. Tak dostali jsme se až na poslední římsu, která zakončila malou zvětralou výdutí v boku pilíře; v této přirozené, ač mělké sluji nalezla celá naše výprava (Komac nám zatím přišel vstříc) na krátkou dobu úkryt, nevalně pohodlný, ale dostatečný proti lijáku, který zatím začal se liti prudkým proudem z mlh nás zahalivších. K doplnění romantiky oslnivé blesky osvěcovaly šero sluje a burácivý praskot a rachot hromu přehlušoval občas jednotvárný ševl deště.

V zajetí nepohody jsme však dlouho nezůstali. Jakmile se déšť zmínil a bouře utichla (11:10 h) pustili jsme se ihned do práce. Dr. Franta, který byl již navázán na laně, mizí první za ošemetným rohem do stěny pilíře nad propast. Osudy prvé této výpravy byly skryty našim zrakům; pouze temný hluk okovaných bot Komacových doléhá k nám do skalního úkrytu a naznačuje svým stejnoměrným se vzdalováním úspěch postupu. Kamení, udrolené pod nohama lezců rachotí zlověstně při svém pádu do mlhavé propasti. Pak opět temný hluk kročejů se přiblížil a volný konec lana zalétl k nám s povelem: „Jen rychle!“ Navázav se, vstoupil jsem do stěny. Travers nebyl tak zlý, jak jsem očekával, ale neobyčejně závrtný; lezec se vznášel na nevalných nerovnostech stěny, skála však byla pevná (předchozí už stěnu očistili od ně-

spolehlivých kamenů) a dovozovala dosti dobrý postup napříč pilířem k úzké, tříští pokryté římsce, na kterou spadal sice lehký závojevý vodopád odkudsi s hůry, kde však bylo možno zase trochu volněji se pohybovati. Zatím co Komac jde vstříc Hlavovi, podrobujeme s dr. Frantou římsu a chance dalšího postupu kritice. Bude to ještě tvrdý oříšek k luštění, než dostaneme se na stupeň, odkud již zdvihají se sněhová pole k Oknu; římsa mění se o několik kroků dále v plotny, stále strmější, a od protějšího stupně — úpatí to rokle Okna — dělí ji hluboký, takřka bezedný komín, podél něhož spadají okraj ploten i onoho stupně zoufale kolmými stěnami do závrtné hloubky.

Komac odložil boty — zavěsil jsem mu je dle jeho přání na řemen tlumoku — a bós přešel plotny na samém jich okraji, kde se ohýbaly kolmo v propast, krátkým skokem přelétl zející jícen komínu a již s kočící obratností visel ve stěně stupně; několika tempy octl se nad ním, na okraji sněhového pole; než jsme se z úžasu vzpamatovali, již byl zase obut a dával netrpělivě znamení, abychom následovali. Výkon vůdce byl takový, že první lezec, dr. Franta, nechtěl jej opakovati dopodrobna a místo, aby držel se na „okapu“ plotnovité římsy, volil raději cestu více při stěně, kam svádělo několik dobrých záchytnů a naděje, že komín nahore nebude tak široký a tedy snazší k překonání. Ale tím dostal se příliš vysoko, zabezpečení lanem stalo se problematickým a lezec odkázán pouze na své síly v nejtěžším místě, při přechodu komínu, nebyl v situaci právě závidění hodné. Jakmile se však jednou uchytil v protější skále stupně, zdolal již poslední kus zrádné passáže hravě. My druzí měli jsme z příhody naučení, a nedávše se svěsti lákavými záchyty při horním konci plotny, napodobili jsme raději do posledního pohybu výkon Komacův, ovšem zabezpečení lanem, bez něhož bychom se byli skoku s plotny přes komín do protější stěny sotva odvážili.

Nad stupněm očekávaly nás strmé sněhové žleby, proto ubíraly se krpce do tlumoků a kované boty zase po delším čase na nohy. Komac pobízí ke spěchu, neboť do Okna, ač se již zdánlivě rozvírá přímo nad námi, máme ještě hezky daleko. Uchylujeme se tedy z úspory času zase k „naší“ lanové technice a užívajíce lana mezi Komacem a posledním členem výpravy jako fixního, stoupáme přes první strmý sníh, přes vratkou lištu a převislý stupeň (kde oba střední členové si rozbili kolena do krve, 2:30 h odpol.) na vyšší sníh, ještě strmější než předchozí.

Drobný déšť, jenž začal nás smáčeti již při překonávání nepřijemného stupně, zhušťuje se a sesiluje ve vydatný liják. Nicméně — čas kvapí, musíme v před. Komac tesá stupně do strmého, tvrdého sněhu. Již vyšel asi o 15 m nad nás — náhle odskočil z řady stupňů prudkým skokem stranou a zachytil se v sněhovém srázu kotvou sekyrky. Těsně mimo něj, právě místem, kde dříve stál, prolétl s tichým svistem balvan, následovaný několika menšími kameny. Po chvíli dolehl k nám z hlubiny třesk tříštícího se ka-

mení, provázený ozvěnou jako rachot hromu. „Jen rychle odtud“ — procedil náš statný Trentar skrz zuby, zabočuje spěšně do příhorní šterbiny. Od tohoto okamžiku postupovali jsme v předtempem vyčerpávajícím síly jednotlivce do poslední možnosti. Lano, promočené deštěm a sněhem záblo do rukou, při pevném uchopení vypouštělo přebytečnou vodu a nalévalo ji do rukávů — ale co platno, vzhůru musíme, a tak překonávali jsme kvapně jeden za druhým strmou příhorní šterbinu i s jejími kolmými a zaledněnými skoky, těžce oddychující při kvapném postupu.

Srázný sníh končí. Jsme pod klenbou Okna na rovněž srázných a nad to ještě vratkých a zvětralých, rudě zbarvených ssutinách. Ústí Okna již prosvítá nad námi v mlhách; jako bychom ze dna hluboké studně hleděli vzhůru k jejímu hornímu otvoru. Studená vichřice proniká nám promočeným šatem a roztrásá nás mrazem. Komac a dr. Franta stoupají vratkým kamením, sotva držíc v strmém, hlinitém a rozmoklém podkladu; a my za nimi spěcháme po dvou i po čtyřech, jak právě lze.

V malém vlhkém výklenku v pravo pod klenutými stěnami Okna Komac se zastavil a povolil pět minut oddechu (3.40 h odpol.) s málo vábivou poznámkou, že na tomto místě pravděpodobně zůstaneme přes noc, neboť nedoufá, že se nám zdaří v této nepohodě překonat poslední stěnu, vedoucí k hornímu otvoru Okna.

Bez dlouhého zdržování postupujeme dále vratkým, strmým skalím, zvětralým a mokvajícím vodou, do žlabu, stisknutého dvěma stěnami. Nad tímto žlabem za několika převisy rozvírá se Okno. Přímou přes převisy, po nichž proudí voda, nelze. Ustupujeme několik kroků zpět, abychom se kryli před možným pádem kamení, a Komac vstupuje bez tlumoku a sekyrky, za to však s pochybami, zda se pokus zdaří, do úzké praskliny v levé (orogr. pravé) stěně. Zkřehlí, chvějíce se zimou, sledujeme jeho pohyby, na nichž závisí nyní osud celé výpravy. Prolezení poslední stěnou Okna jest i za příznivého počasí úctyhodným výkonem, za dnešních poměrů hraničí na nemožnost. Zkřehlé prsty nemají dosti jemnosti, citu a ohebnosti, kolmá skála, po níž proudem stéká ledová voda, neposkytuje výhod svou obvyklou drsností a mění se v kluzkou, ohlazenou zeď; krpce, jichž pomoc zde jindy snad může změnit strmou passáž v pouhé „obtížné lezení“, dnes promoklé jsou bez ceny. Vyléztí touto stěnou za těchto podmínek v kovaných botách a pomoci přes ni ještě třem turistům byl výkon, který nedovede ocenit, kdo se sám v podobné situaci nikdy neocítl, a kterého se mohl odvážit jedině Komac. Lana ubývá; po chvíli mizí Komac za okrajem kolmé skály a slyšet pouze skřípot jeho kovaných bot na hladkém kamení stěny omývaném vodou. Brzy volá, aby rychle někdo z nás za ním následoval. Úzel promoklého a ztvrdlého provazu, jímž dr. Franta navázán, nelze skřehlými prsty rozvázati; Komac s hůry hartusí málo vybranými slovy, abychom si pospíšili. A tak jde obětavě dr. Franta jako prvá žertva vzhůru do neznámého terrainu. Úzkou, kolmou prasklinou souká se vzhůru až do míst, kde za malým převisem tato zužuje se tak, že nitrem jejím ne-

možno se provléci. Přes hladkost skály hledí tudy lezec proniknouti, zůstává však uvnitř vězeti, neboť vzhůru nelze pro těsnost, dolů, poněvadž Komac nechce lano povolit a nutí, aby lezec pokračoval za každou cenu vzhůru. Ošemetná tato passáž dává podnět k ostré výměně slov — a my dole jsme si volněji oddechli, když dr. Frantovi se zdařilo, aniž Komac proti jeho vůli provaz popustil, vyprostili se ze skalních kleští a dokončili přechod stěny.

Poněvadž první dva při překonávání passáže musili odložití veškeru přítěž, a na zvláštní jich dopravu po laně není času, rozdělujeme se s Hlavou o ně, a každý ozdoben dvěma tlumoky a sekyrkami (za nimi zatknutými) chystáme se do šeredné stěny. Komac hodil lano dolů; rychle jsem se uvázal a hledal rukama, pokud možno vzpráti se do výše; nohy v kovaných botách malomocně na hladkých skalách klouzaly a byly jen na obtíž. Poučen předchozími okamžiky, nevmačkl jsem se do trhliny tělem, sice bych v ní byl i se dvěma tlumoky uvázl navždy, užíval jsem jí pouze jako opory pro ruce a nohy, a byl jsem brzy nahoře. Ještě krátký přechod nepřijemnou skalou a jsem u svých předchůdců v malé skalní výduť, kde bylo možno jakž takž státi bez obav a bez křečovitého napjetí celého těla. Hlava enormě zatížena tlumoky, dopravoval svůj a Komacův, přichází k nám značně vysílen. (4.30 h.)

Těšíme se, že jsme již v stejné výši s nejnižší částí s okraje Okna. Ovšem část ta oddělena jest od nás celou roklí, kterou jsme právě pronikli. Komac dosud si není jist, zda se vybavíme ze spárů vlhkých, kluzkých skal. Odkládá boty, a bos dáva se na cestu z výklenku, kde jsme skryti, do strmých, plotnovitých skal nad roklí. Někdo z nás musí mu na pomoc; následují tedy za Komacem s nemalými obavami, zda mu budu co platen. V botách nemohl jsem se ovšem pohybovati po kluzkých plotnách tak jako bosý vůdce. Snažil jsem se však ze všech sil, abych vyhověl jeho požadavkům; pomohl jsem mu přes převislou spodní část do strmého komína a sekyrkou jsem podpíral jeho pravou nohu, spočívající na kolmé, hladké skále, abych mu umožnil přechod v pravo k okraji Okna. Pokus se nezdařil; hladké skalní hrany, která nás dělila od okraje Okna, nepřekonal ani Komac. Ale rovně vzhůru komínem, když ještě jednou, poněkud výše (nejvýše, kam jsem dosáhl) poskytl jsem jeho noze chatrnou sic, ale jemu dostačující oporu, vyšinul se kamsi a na skalním výčnělu zůstal v pevném postoji. Žádal nejprv o tlumok, pak abych za ním následoval. V domnění, že již jsme zvítězili, nabízím prvenství dr. Frantovi; ale kategorický opětný rozkaz Komacův, jenž nám byl v těchto chvílích světější než evangelium, způsobil, že následuji přece prvý za vůdcem. Přesl jsem zase — již po třetí — napříč plotnami do obtížného komínu s vratkým skalím a jím, těžce oddychuje vysoukal se ke Komacovi. A hle, místo čekaných obtíží jsme již na hraně Okna. Potřásl jsem Komacovi srdečně pravici a táži se, proč stál tak neústupně o moji přítomnost, když již máme vyhráno? Místo odpovědi ukazuje vůdce

skřehlé prsty, mezi nimiž lano klouže a probíhá, aniž je může pořádně zachytit. Chopil jsem se tedy, vyhovuje jeho přání, také lana a pomáhal jsem mu ostatní členy výpravy zabezpečovati při překonávání převislé partie posledního komínu. Za chvíli již vyhlédla jinovatkou ověšená tvář dr. Franty z jícnu propasti, (5 hod. odpol.) a několik minut po té objevil se i poslední, Hlava na okraji Okna.

Přes nepřízeň osudu, a po tolika pochybách máme konečně jistotu. Prošli jsme Oknem, tedy konec strastí a nyní zbývá již jen pohodlný sestup upravenou stezkou k cestě konsula Vettera. Nejen že jsme si stiskli upřímně ruce, ale doslova jsme si nadšeně padli do náručí. A v dešti, smíchu a veselí bystrým krokem — veskera únava s nás spadla — spěchali jsme jako spokojená rodina tatíka Komace pěknou stezičkou po travnatých jižních svazích Prisojniku. Cigarety a Komacova lulka parfumovaly příjemně chladný vzduch, a když i déšť ustal a dostali jsme se do závětří — co jsme mohli chtít více?

Na Vossově chatě (6:30 h. večer) na Vršickém sedle užili jsme dobrodiní horské chaty, jak jen možno. Vřelá polévka zasytila lačné útroby a chladné pivo, bez ohledu na jakost, osvěžilo žíznící hrdla. V 7:30 h. opustili jsme útulnu a v houstnoucím soumraku sbíhali rozmoklou, blátivou cestou ke dnu Pišnice, která nás o 9. h. večerní, již za tmy přivedla do světlých, suchých a teplých síní hotelu Razor. V 11 h. večer, po přátelské zábavě, rozešli jsme se v blahém vědomí, že v teplých lůžkách hotelu se spí přece lépe než na vlhké, tvrdé a mrazivé skále pod Oknem.

Po tomto dni nepohody ovšem vrátilo se zase skvěle krásné počasí; poněvadž jsme my v údolí odpočívali, mohlo si špatné počasí také oddechnouti, patrně aby nabralo sil na pořádnou bouři, až si zase vyjdeme někam do hor.

*

Kučki Kom,

Dr. Viktor Dvorský.

I.

S nejvyšším horstvem černohorského východu (Kučki Kom 2439 m, Vasojevički Kom 2460 m) přišel jsem po prvé do styku r. 1906. 25. května téhož léta sestupovali jsme od sedla pod Djebezou: já, Božo Mitrovič, o němž se čtenář doví bližší chvalitebné podrobnosti v X. roč. A. V. na str. 121—125., jakýsi Černohorec z Vasojevićů (jméno jsem zapomněl) a dva koně. Naším úmyslem bylo dorazití toho dne na katun, B u š a t a nazítří přes sedla Prosječenicu, Čafa od Kozelja a Krst od Prevlake přejítí do údolí Peručice. Tento přechod, který vede blízko hranic, je znám jménem „preko Koma“ a bývá dosti zhusta používán. ač je pověstný četnými srážkami s Albánci.

Na severovýchodní straně Djebezy šíří se kotlina Mokra, svědčící svojí šířkou a podlouhým tvarem o erodující činnosti zaniklého ledovce. Dno kotliny je povlečeno měkkým trávníkem, v němž se hadovitě kroutí nejvyšší pramenná rýha říčky Veruše.

Nehluboko pod sedlem jsme našli výborný pramen, u něhož jsme si chvíli odpočinuli. Další pouť přes úval Mokra nebyla však příjemná, poněvadž se strhl prudký liják. Nikde na blízku jsme neviděli vhodný úkryt, kromě toho se již šefilo a na Bušat bylo ještě daleko. Mokli jsme tedy pokračující vytrvale v cestě. Západně od hory Magličice přešli jsme lesnatý svah, nad nímž se nám objevily první přístřešky. Leč hned se ukázalo, že v nich nenajdeme vliďného přjetí, neboť byly plny špinavého sněhu. Abychom se přece jen zbytečně nenamáhalí, zůstal jsem s Mitrovičem a oběma koni u tohoto katunu a druhý Černohorec šel se podívatí výše na vlastní katun Bušat.

Minulo asi půl hodiny, než se ozval jeho hlas, abychom přišli k němu. Déšť mezi tím ustal, bylo však citelné chladno a zejména z blízkých sněhových polí valily se dolů proudy studeného vzduchu. Katun Bušat leží více než 1600 m nad mořem v prostorném koutu glaciálního původu na západní straně Magličice. Skládá se z několika přístřešků podoby kuželovité t. zv. dubirogu, které jsou zrobeny z větví a slámy a připomínají tvarem obydlí jihoafrických domorodců. Vedle toho je tu několik salaší kamenných, ovšem beze střechy.

V dubirogu bývá dosti teplo, avšak na Bušatu našli jsme všechny chýže tohoto způsobu uvnitř znečištěny vysokou vrstvou hnoje, který odklizení ovšem se nám nechtělo. Zvolili jsme si tedy jednu z chatřičí kamenných, která měla kousek střechy, za to však jí chyběla průčelní zeď. Vyčistivše její vnitřek, zbudovali jsme kyklopské zdivo v místě otvoru, doplnili střechu různě sebranými prkny, posléze pak přinesli dveře, která Božo utrlh u jiné salaše. Po té jsme sebrali kde jaké trochu suché dřevo, narvali slámy ze střechy blízkého dubirogu a rozdělali oheň. V jeho sálajícím žáru bylo v chatřiči zcela příjemno. Pojídali jsme slaninu a sýr s chlebem, vařili čaj a pokuřovali cigarety.

V noci strhl se prudký déšť a vítr vyrazil nám v chatřiči dveře, které ovšem nesměly padnouti jinam, než mně na nohy. Oba Černohorci probuzení úderem vyskočili a byli velmi polekáni. Jinak uplynula noc docela klidně. Ráno ovšem roztřásla nás nečtná zima, které ani opětovně vařený čaj nedovedl čelit. V nevalně dobré náladě opustili jsme katun Bušat. Pod zachmuřeným nebem čísel celý kout vlhkem a nehořimostí. Pečlivě stavěná kamenná djada vede odtud na sedlo Prosječenicu, jemuž do 2000 m výšky mnoho nechybí. Sotva jsme překročili sedlo, nastaly však značné obtíže. Svahy spadající na východ do údolí Vrmoše byly kryty sněhem, zbytky lavin a vysokými návějemí. Koně se bořili do sypké hmoty a častokrát se zdráhali pokračovati v cestě. Ohromný massiv Magličice s úplně zasněženými boky, strměl nad námi a zpod mračen vystoupivších nad údolí vynořila se divoká spleť rozervaných lesnatých hřebětů připínajících se k mohutnému hřebenu Vysoké Prokletije místy úplně zčernalému vlhkem a jinde zase bílému v sněhovém přikrovu.

Zvolna a s různými scénami pořádanými odporem koní sestoupili jsme na sedlo Čafa od Kozelja, kdež se mezi sněhovými poli vytvořilo malé jezírko. Poněvadž okolo prodíraly se již pruhy trávníku, uznáno toto místo za velmi vhodné k odpočinku. Unaveným koňům dána příležitost trochu se popásti, jejich páni pak vykonali důležité přípravy pro další pochod. Prohlédnuty revoly a jediná puška, kterou jsme sebou měli, a Božo spočítal, že máme připravených přesně 23 ran. Po té jsme se dali na pochod v tomto pořádku: Černohorec s puškou namířenou do houštin pod cestou, pak Božo s oběma koni a v závěru já s revolverem v ruce. První muž nespustil s oka les pod námi a byl připraven bez okolků střeliti, jakmile by se tam horou Planinicou. Zde odbočujeme od hranic a proto netřeba již tak přísného branného stavu. Nepříjemně dotkly se nás husté mrazivé mlhy sestoupivší s blízkého massivu Kučekého Komu. Netřeba se ani diviti, že jsme výborného pramene Bijeje Vody okusili jen tak, aby se neřeklo. Brzy na to stihji jsme na sedlo K r s t o d P r e v l a k e 1749 m. Zde stojí truchlivý kostelík, obklopený hřbitovem, na němž pochovávají salašníky, kteří zemrou během letního pobytu na planinách. Hromosvod chránící střechu kostela ukazuje, jak středoevropská kultura vniká rychle i do těchto koutů. Na prahu kostela jsme si odpočinuli, až drobný déšť nás pobídl k další cestě.

Mohutná sněhová výduť připravila nám několik těžkých okamžiků, neboť dostati po ní koně nahoru patřilo k výkonům dosti mimořádným. Nad výduti rozprostřela se před námi volnější travnatá planina a brzy na to sestoupili jsme do kamenitého žlebu pod horou Planinicou. Zde odbočujeme od hranic a proto netřeba již tak přísného branného stavu. Nepříjemně dotkly se nás husté mrazivé mlhy sestoupivší s blízkého massivu Kučekého Komu. Netřeba se ani diviti, že jsme výborného pramene Bijeje Vody okusili jen tak, aby se neřeklo. Brzy na to stihji jsme na sedlo K r s t o d P r e v l a k e 1749 m. Zde stojí truchlivý kostelík, obklopený hřbitovem, na němž pochovávají salašníky, kteří zemrou během letního pobytu na planinách. Hromosvod chránící střechu kostela ukazuje, jak středoevropská kultura vniká rychle i do těchto koutů. Na prahu kostela jsme si odpočinuli, až drobný déšť nás pobídl k další cestě.

Od sedla se stoupá na z. na travnatý a kamenitý hřbet táhnoucí se od Komu. Zde jsme potkali veliký zástup Černohorců, mužů i žen putujících opačným směrem. Pak nás zahalily zase mlhy a přišli jsme do strání úplně pokrytých sněhem. Ne bez obtíží dorazili jsme ke katanu C a r i n ě. Tato skupina kamenných zdí, vesměs zbavených střech ve spoustách firmu a mezi hučícími bystřinami, působila velmi zasmušile. Ostrý vítr šlehal tu do tváří, takže jsme raději spěchali dále horizontální soumarskou cestou, která nedaleko za Carinou vstupuje do vysokého lesa. Z Komu jsem mnoho neviděl. Jenom když se chvílemi roztrhly spousty mlh, vynořily se v nich obrovské skalní útesy posypané sněhem a nestvůrné obrisy velikých uschlých stromů. Pomalu nížila se cesta mezi pastviny vroubené lesem. Koně, jimž se nedostalo po celý den potravy, byli velice zemdleni i nezbylo posléze, než zastaviti se, aby se popásli, a narvati pro ně větvi z listnatého křoví. V mlhavém chladnu, prováděném střídavými průskami, nebyla mi tato zastávka valně vítaná.

Další sestup do údolí Peručice vyznačoval se bezpříkladným blátem. Pro mne to nebylo ani tak nepříjemno, jako pro Božu, který ve svých sandálech octl se každé chvíle na zemi, občas také pod koněm. Brzy jsme dorazili na srázné lučiny a zde nás opustil druhý Černohorec, poněvadž byl již doma. Šťastný člověk. Ušetřil si nekonečné

zacházky stržemi, bahno a lijáky, které byli našim údělem až k mostu přes Peručici. Pak jsme měli dnešního putování také již na mále. Octli jsme se v přívítivém údolí, posetém dřevěnými domky, v osadě kmene Vasojevičů, Konjuhách.

Božo zabočil k domu kapetanského písaře Toma Aleksiče, kdež jsme byli přijati velmi vlídně. Hned nám uvařili kávu a rozdělali silný oheň, abychom se osušili a na další cestu toho dne nebylo již pomýšlení. Dům Aleksičův dokazoval, že jeho majitel je dosti zámožný. Obytná síň byla oddělena od kuchyně a vedle stoliček užívalo se k pohově tureckých rohoží a koberců. Před večerí sešlo se velké množství lidí, s nimiž jsem se vesměs seznámil a na bratrství líbal. Nejvíce mne zajímala bleďá dívka, dle výpovědi příbuzných tuberkulosní, která nad obyčej jemnou pleť a vážnými pohyby nápadně se lišila od ostatního hlomozícího shromáždění. Noc mezi tolika lidmi nebyla neklidnější, ale přece lepší než na Bušatu.

Druhého dne byl jsem povinen konati návštěvy v několika statečích spojené s nemírným pitím rakije, načež v poledne uspořádal Tomo Aleksič na moji počest rozsáhlou hostinu, které se účastnila řada notáblů z kmene Vasojevičů. Způsob podání byl sice trochu divoký, úmysly hostitelovy však jistě nejlepší. Po jídle zašli jsme ještě do kafany u kostela a popivše nové dávky kávy a rakije nastoupili jsme další cestu k Andrijeviči. Svítlo slunce a zasněžený Kom strměl malebně nad Peručici. Dobří obyvatelé Konjuh vřele nás pozdravovali a tak bylo moje rozloučení s Komem zcela harmonické.

(Dokonč.)

*

Kámnik.

Priliv českých turistů i letních hostů do Kraňska rok co rok utěšeně stoupá. Jest to nejen příkazem slovanské vzájemnosti, abychom navštěvovali bratrské Slovince, ale také sami sobě dobře posloužíme letním pobytem na úpatí slovinských Alp. Čistý, prachuprostý vzduch, bohatý ozonem uklidní naše nervy, klopotnou denní práci rozrušené, posílí naše zdraví pro blížící se zimní období.

Dosud jsou hlavně tři místa, kde se soustřeďuje česká návštěva: Bled, půvabné Horní Jezero, již v Korutanech položené, a pak Kranjská Gora s velkolepým okolím mohutných Julských Alp. Snad ještě Bohinjská Bistrica také láká našince, ale už v menším počtu.

Každé z těchto míst má své půvaby, své nadšence a stále návštěvníky. Jistě však není jimi vyčerpáno celé bohatství slovinských Alp. Dnes chci upozorniti na jeden takový kout v Kraňsku, který by zasluhoval hojnější návštěvy, zejména se strany českého obecnstva. Jest to městečko K á m n i k. Z hlavního města kraňského vede tam místní dráha, 23 km. dlouhá. Městečko leží 390 m. nad mořem, jest čisté, velmi úpravné, svědčící o poměrné zámožnosti obyvatelstva; jest sídlem c. k. okr. hejtmanství a čítá asi 2700 obyvatelů.

Poloha města jest krásná; leží sice na rovině, ale se všech stran shlížejí do jeho ulic zalesněné hory, výběžky Saviňských Alp. Na sever uzavírá obzor mohutný hřeben s Kamnickým sedlem, vedle něhož vykukuje vrchol Grintovce. Pohled tento jest překrásný, zvláště pokryjí-li se hory novým sněhem.

Četné procházky na všechny strany lákají letního hosta: jak po rovině, tak i do kopce vedou cesty všemi směry. Krásná cesta s četnými lavičkami a rozkošnou vyhlídkou na lublaňskou kotlinu vede od zámku Zaprice stále podél lesa. Ještě vděčnější rozhled otvírá se nám od kostelíčka na Kalvarii.

Procházka trochu obtížnější, lesem na Stari Grad (přes 600 m n. m.); otvory ve sporých zdech dosud zachovalých skytají pěkné výhledy.

Nejvděčnější jest výlet k pramenům Bistrice, téměř pod samým sedlem Kamnickým: vyžaduje ovšem celého dne, ale cesta jest pohodlná, nikterak namáhavá, zvláště proto, že první, méně zajímavou část z Kamniku do Stahovce lze vykonati za 25 minut povozem. Doporučuje se, objednat si povoz též pro zpáteční jízdu na večer. Od vesnice Stahovce vede pěkná, promenádní cesta bez patrného stoupání, většinou lesem ve značné výši nad prudce tekoucí Bisticí za 3 hodiny na konec údolí, jehož uzávěr jest nádherný. Ghata Slov. Plan. družstva chová pro unaveného turistu všeseka žádoucí osvěžení, jichž lze také požití — dovolí-li tomu počasí — u stolu před chatou, pod košatým stromem, stále s pohledem na sousední horské massivy. Na úpatí jedné z nich prýští přímo ze skal množství pramenů, jež se ihned spojují v řeku Bisticí.

Horolezcům lze odtud podniknouti řadu zajímavých, horských výstupů; na Kamnické sedlo a do Logarského údolí, přes Kokrské sedlo na Grintovec, na Ojstricu atd.

Na severovýchodním konci města Kamniku spojuje se Bistrica s menším, ale na vodu bohatým potokem Neulicí a právě v tomto koutě leží na kraji pěkného a stinného sadu lázeňský dům a lázně, slunečně upravené. Léčí se zde podle metody Kneippovy, Winternitzovy a Priessnitzovy; avšak i obyčejné lázně vanové, dále sluneční, elektrické, uhličité atd. lze dostati. Je tu také malá plovárna s dostatečnou vodní nádrží, tedy i o plavce je postaráno.

Byty lze dostati v lázeňském domě (s hostincem) a v sousední vile Neptun, nebo ve villách vzdálenějších (5—7 minut). Celé toto území náleží už k sousední vesnici Mekinje. Nad ní se vypíná kopec lesem zarostlý a značenými cestami opatřený, s četnými lavičkami a pěknými vyhlídkami. Této „lesní promenady“, 10 minut vzdálené od lázeňského domu, používají lázeňští hosté nejvíce.

Jak vidno, skytá Kamnik mnoho jak prostému letnímu hostu, tak i turistovi, nemocnému nebo rekonvalescentu: čistý horský vzduch, úplný klid, všelijaké lázně a neméně dobrá strava lázeňského hostince, vedeného úslužnými manžely Šleglovými, uspokojí zajisté každého, kdo by si zvolil Kamnik ke kratšímu nebo delšímu pobytu. Přechoťný lázeňský lékař MUDr. Živko Lapajne, který trávil několik roků v Praze

a mluví tedy dobře česky, podává ochotně jakékoliv zprávy o pobytu i lázních.

Dosud netěšil se tento čistě slovinský kout z české návštěvy a tamní lid toho velmi lituje; slibuje si mnoho prospěšného — i v národním ohledu — od českých hostů. Turistům našim lze proto co nejvšeleji doporučiti, aby se zajímali o toto město; bylo by velmi potěšitelné, kdyby se i tam utvořila česká kolonie. O. S.

*

Ze slovanských Alp.

Návštěva České chaty vykazovala do 15. září daleko přes 400 osob, tedy byla nejznačnější za poslední desetiletí. Konečné podrobné statistiky nemáme. Do 8. září přišlo do chaty 396 osob (loni 306), z nichž bylo Čechů 223, Slovinců 107, Němců 60, Chorvatů 7 a Vlaši 2.

Cesty českého odboru v Saviňských Alpách byly roku minulého vesměs upraveny a stále udržovány. Cesta na chatu byla opět na některých místech značně rozšířena, novým bradlením a dráťeným lanem zabezpečena. Velkého nákladu vyžadovalo odstranění veškerých četných dřevěných mostů a přechodů, které vesměs nahrazeny byly kamennými. Cesty na Grintavec, Babu, na Vodine, Korošský Storžič, Vernikov Grintavec a j. byly nově označeny a novými orientačními tabulkami opatřeny.

Návštěva v Jezeru byla t. r. velmi slušná od polovice července do počátku září. V srpnu byty veškeré byly úplně obsazeny. V Kazinu Muriho stravovalo se v ten čas průměrně 50 a více osob. U Makeků 28 osob. Příštího roku přibude více bytů, neboť výborně situovaný a zařízený hostinec Stullerův bude uvolněn, který poslední tři leta byl zadán inženýrům a j. zaměstnancům při stavbě nové silnice. Stavba její jest ukončena a v minulých dnech byla veřejnému používání odevzdána. Nové byty zařídil též p. Muri, mlynář v blízkosti Kazina.

Na Planjavu zřízena nová cesta od Kamnické chaty, která je kratší a bezpečnější nežli dosavadní výstup, takže Planjava je nyní každému vytrvalému chodci snadno přístupna. Kamnická chata bude příštího roku uvnitř nově upravena.

V Koritnické chatě pod Mangartem bylo do 4. září 50 návštěvníků. Vezmeme-li v úvahu polohu chaty, na důležitém přechodu z Logu přes Puncu a Planicu do Sávského údolí, hodící se pro řadu krásných horských tur, jaké poskytují Mangart, Jalovec a sousední hory, dále okolnost, že chata neleží v nedostupných výšinách a že stojí za návštěvu již pro svoji nádhernou polohu v kruhu horských velikánů a pro nádherné panorama, jaké rozvírá se od jejího prahu, nedovedeme dobře pochopiti, že tak málo z našich turistů tam zavítá. Vždyť chata jest vzdálena od Predilského průsmyku pouhé dvě hodiny. A nota bene, výborně zaopatřena jídlem i nápoji.

Lázně v Kranjské Goře byly letos upraveny a odevzdány veřejnosti k užívání. As čtvrt hodiny cesty od hotelu Razor, za prvním mostem v Pišnici, v místech, kde bystřina rozlévá se široce údolím, byl vyhlouben rozsáhlý bassin, jedno z ramen bystřiny hrázemi nadrženo, aby voda mohla se otepliti, než se vpusť do bassinu. Také postaveny kabiny k převlékání spojené s půjčovnou potřebného prádla a s buffetem; za mírný poplatek možno nyní užití osvěžující koupele v chladivé horské vodě, dopřátí si sluneční lázně na travnatém břehu a při tom neustále kochati se skvělým výhledem na alpské obry čnicí v pozadí údolí, na Razor a Prisojnik. Málo které lázně mohou se honositi podobnými přednostmi. Letoviško Društvo Kranjskogorsko vykonalo zřízením jich záslužný skutek.

Slovensko Planinsko Družstvo čítá i s celým odborem nyní okolo 3800 členů. Bude-li vzrůstat tak jako dosud, a to lze jistě očekávat, bude Slovinské Alpské Družstvo za krátko největším slovanským turistickým spolkem. Bylo by dobře, kdyby také jiní jižní Slované všímali se turistiky tak horlivě jako Slovinci.

*

Literatura.

Monti e poggi toscani. Vydal florentinský odbor C. A. I. — Silný svazek — 241 stran — pěkné grafické úpravy podává nám dobrý názor o současném italském alpinismu. V Itálii není tolik alpistů jako v Německu, také jejich fyzickou výkonnost při horských turách nelze srovnávat s činy anglických nebo německých horolezců, ale italský alpinismus má zvláštní půvabný rys, sklon k uměleckému vnímání a podání, a spojitost se snahami vědeckými. V knize, o níž referuji, najdeme řadu článků vesměs pojatých vědecky, a přece psaných švihně a zábavně a provázených obrazovými přílohami, které výběrem i provedením svědčí o vzácném uměleckém smyslu. Po úvodu věnovaném italským alpistům dočítáme se nejprve o geologii toskánských hor v odstavci od De Stefaniho. Pak o podnebí v Toskaně od Stefaniniho. Prof. Sommier seznamuje nás s toskánskou florou a M. Puccioni s faunou lesní. Velmi pěkná je část antropogeografická s články Mochiho, Goriho a Moriho. Umění v toskánských horách je věnován článek Tarchianiho. K těmto všeobecným statím řadí se několik monografií, a to o Casentinu, Mugellu a horách Pistojských. Výkonnou turistikou zabývá se odstavec o výstupu v Alpách Apuánských s řadou obrázků, též zimních. Zajímavou tuto publikaci uzavírá odstavec o klimatických místech Toskany.

*

Různé.

Lhůta ku podání návrhů na úpravu jízdních řádů. Mnohdy i snadno proveditelné návrhy na úpravu jízdních řádů bývají zhušta tak pozdě předkládány, že nemohou býti do nejbližší

změny jízdního řádu více splněny, jelikož by tím zdržen byl tisk jakož i zaviněno bylo opožděné vydání a uveřejnění jízdních řádů. Příště budou tudíž návrhy na úpravu jízdních řádů jen tehdy splnitelné, budou-li podány příslušnému c. k. ředitelství nejdéle do konce dubna pro zimní jízdní řád a nejpозději počátkem října pro letní jízdní řád.

Eduard Whymper zemřel dne 16. září t. r. v Chamonixu ve věku 72 let. S jeho jménem spojena jest jedna s nejpohnutějších alpských historií, historie Matterhornu. Dlouhá léta usiloval Whymper o dostoupení tohoto kolosu, až r. 1865 dosáhl své tužby. Kromě Alp podnikal výpravné cesty v Andách i v horách severoamerických, ano i v krajinách arktických. Pro literaturu alpistickou jsou spisy Whymperovy pracemi podnes vzácnými a hodnotnými.

V Tyrolích počali s pořádáním závodů v chůzi do kopce na alpském terainu. Německé alpské časopisy horlí právem proti takovému počínání i lze doufati, že nikdo ze skutečných alpistů se ho nezúčastní ani jako závodník ani jako divák.

Nová Hannoverská chata na Arnoldsöhe ve výši 2719 m byla otevřena 18. srpna t. r. Má 24 lůžek a v případě velkého návalu lze ještě nocovat v staré chatě níže.

Villaggio alpino zřízené na turinské světové výstavě italským alpským klubem, zaujalo každého návštěvníka. Zevně bylo dokonalou kopií vesnického typu horského z Val d'Aosta, s kostelíkem, radnicí, hospodou, školou, primitivní mlékárnou atd. Uvnitř budov byla bohatá alpská expozice: množství vybraných fotografií z italských hor, ukázky výzbroje a lidového průmyslu. Krásná byla sbírka alpských obrazů, zejména však výstava věvodů Abruzzského s nádhernými pohledy z Ruvenzori a Karakoram.

Tendopolis nazvali žertovně italští studenti ze sdružení „Sucinù“ (S. U. C. A. I. = Sezione Universitaria del Club Alpino Italiano) svoje letní tábořiště na Monte Rosa. Studentů tábořících tu několik neděl pod stany bylo okolo čtyřiceti a vykonali mnoho, také těžkých, tur.

*

Spolkové zprávy.

První večer odboru, jimž se zahájí letošní zimní saisona, koná se ve čtvrtek 16. listopadu t. r. o půl 8 večer na Žofině. Na pořadu přednáška p. prof. dra. E. Babáka: „Ze slovanských a z centrálních Alp“ s projekcí světelných obrazů.

*

Lyžařská chata na Harusáku. Vyhovuje dávno pocitované potřebě, odhodlal se Klub českých turistů v Brně postaviti na Harusáku u Nového Města lyžařskou a turistickou chatu. V zimě je okolí Nového Města navštěvováno mnoha sty lyžaři, jimž schází středisko, útulna, noclehárna. To vše má jim býti poskytnuto lyžařskou chatou. Přípravné práce již značně pokročily. Plány s nevšední laskavostí vypracoval architekt Mráček a je z nich zjevno, že chata bude ozdobou celého kraje. Náklad na stavbu je značný a Klub není s to hraditi jej ze svého. Proto rozesílá právě v těchto dnech příspisy na české lidi v Brně a jinde s prosbou o příspěvek a očekává, že nebude jediného příznivce sportu a turistiky, jenž by aspoň jednou korunou na stavbu chaty nepřispěl. Dary budou v novinách kvitovány.

*

Žádáme veškeré členstvo

aby každou změnu bytu neb stavu laskavě oznamovali administraci. K četným dotazům sdělujeme, že nová zásoba spolkových odznaků byla již dodána; lze je obdržeti za 2 K 20 h. Veškeré dotazy, jakož i objednávky odznaků vyřídí Český odbor slovin-
ského alpského družstva v Praze III, 176,
neb administrace „Alpského Věstníku“
tamtéž.

▣ Sborník České společnosti zeměvědné ▣

počal vycházeti v **nové úpravě** jako čtvrtletník ve zvětšeném formátu. Přináší původní články, referáty, posudky a informuje o všech novinkách na poli geografie a geologie. Předplatné na rok 9 K.

Členům společnosti zasílá se zdarma.

Přihlášky přijímá Česká společnost zeměvědná v Praze—II., Karlovo nám. 21.
Roční příspěvek 7 K.

Divadelní kukátka, binokle, tlakoměry, teploměry, brjle i skřlpcce různých vzorů, jakož i veškeré zboží optické, dále rýsovadla školní i přesná technická, vytahovací péra, nulátka atd. ve velkém výběru a v cenách nejnižších doporučuje

B. HAUSNER,

optik c. k. oční kliniky a stálý přisezný znalec c. k. zemského soudu

PRAHA, jen Ferdinandova třída, Platýz.

Illustrovaný cenník zdarma a franko.

Příloha k »Alpskému Věstníku«.

